

10.4 כיצד מצטייר רחבעם בסיפור?

חידוש נוסף הכרוך בתפיסות הקודמות הוא בהבנת עיצוב דמותו של רחבעם. לדעתנו אין בסיס לראות את רחבעם כסכל לכל אורך הסיפור. ישנן פעולות שנקט אשר מעידות על תבונה מדינית ועל שיקול דעת: רחבעם פותח במחווה של היענות לזמנת העם, והוא הולך אליהם אל שכם, המקום שהם קבעו לקיום טקס ההכתרה; כשהעם מפתיע אותו בהעלאת דרישה כתנאי להכרה בו כמלך, אין הוא מגיב בזעם, אלא מחליט על פסק זמן, והעם מקבל החלטה זו; את פסק הזמן הוא מנצל לקיום התייעצות, לא עם יועץ אחד, אלא עם שתי קבוצות של יועצים, וראשונה שבהן – יועציו המנוסים של שלמה אביו; גם כשהוא מאמץ את עצת הילדים, אין הוא מאמץ אותה בשלמותה – את ההיגד הראשון שבה ("קטני עבה ממתי אבי"), המבטא את פיאורו של רחבעם על חשבון אביו, הוא משמיט, והיגד אחר הוא מרכז בניסוח יותר "אנושי" ("אבי הכביד" במקום "אבי העמיס"). שתי החלטותיו המצטיירות לכאורה כראיה ניצחת לסכלותו – קבלתו את עצת הילדים ולא את עצת הזקנים ושליחת אדורם שר המס אל העם המתמרד – גם הן אינן בהכרח ראיות חד-משמעיות. עצת הילדים המבקשת להציג מלך תקיף יש לה היגיון פנימי משלה, במיוחד לאחר ויתורו הראשון של רחבעם לעם, ולפעמים דווקא גישה כזו מצליחה. שליחת אדורם אל העם אינה בהכרח ניסיון לפייס את העם באמצעות השר השנוא עליו, אלא ייתכן שנשלח לשם ניהול משאומתן בתחום טיפולו, והוא התחום שעליו קבל העם.

עם זאת, הבענו לעיל (סעיף 6.4) את דעתנו, שלמספר אין עניין להציג את רחבעם כחף מכל טעות. אדרבה, מתוך שיקול תיאולוגי הוא מעוניין להצביע גם על טעותו של רחבעם, שבמעשיו שלו שנעשו מבחירתו החופשית גרם לאובדן

שלטונו, תוך השתלבות בתכנית האלוהית שנגזרה מראש. בכך יש יתר הצדקה לגזר הדין השמימי – המלך במו ידיו מביא על עצמו את הפורענות, ואין הוא רק סובל בשל חטאו של אביו.

זה כוחו וזו תפארתו של הסיפור המקראי, שדורי דורות לומדים אותו ומעמיקים בו, ועדיין יש מקום לקריאות ולהבנות חדשות שלו, שמכוחן, כך אנו מאמינים, נזכה להבין טוב יותר את המסר של ספר הספרים הנצחי.